

बेरोजगारांच्या सेवा सहकारी संस्थांना व
लोकसेवा केन्द्राना विविध सवलती देवून
त्यांना आर्थिकदृष्ट्या बळकट करणे-

महाराष्ट्र शासन

रोजगार व स्वयंरोजगार विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: रोस्वरो-२००२/प्र.क्र. २६७/रोस्वरो-१
नवीन प्रशासन भवन, १४ वा मजला,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक: १७ ऑगस्ट, २००२.

पार्श्वभूमी:-

शासनाने ऑक्टोबर २००० मध्ये रोजगार व स्वयंरोजगार विषयी नवीन धोरण जाहीर केले आहे. वाढते संगणकीकरण व आधुनिकीकरण आणि यांत्रिकीकरण यामुळे पारंपारिक/औपचारीक स्वरूपातील नोक-या/रोजगार उपलब्ध होण्यावर मोठ्या प्रमाणात मर्यादा निर्माण झाल्यामुळे बेरोजगारांना आता स्वयंरोजगाराशिवाय अन्य मार्ग उपलब्ध नाही आणि त्या दृष्टीकोनातून त्यांना स्वयंरोजगारासाठी उद्युक्त करावे, अशा प्रकारचा निर्णय शासनाने अगोदरच घेतला आहे. त्या धोरणाच्या अनुषंगाने रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केन्द्रामध्ये नाव नोंदविलेल्या बेरोजगाराना आमंत्रित करून स्वयंरोजगार सुरु करण्यास प्रवृत्त करून मार्गदर्शन करण्यात येते. त्याचवेळी त्यांना स्वयंरोजगारासाठी उपलब्ध असलेल्या योजनांची माहिती देखील देण्यात येते.

२. औपचारिक नोक-या/स्वयंरोजगाराचे प्रमाण कमी असले तरी वाढत्या लोकसंख्येला विविध प्रकारच्या सेवांची मागणी असल्यामुळे सेवा क्षेत्रामध्ये रोजगार उपलब्ध होण्यास मोठ्या प्रमाणात वाव आहे, असे शासनाचे मत आहे. त्या दृष्टीने सन २००१ पासून शासनाने सहकारी सेवा संस्था अधिनियमाखाली बेरोजगारांच्या सेवा सहकारी संस्था स्थापन करण्याबाबत जी कारवाई केलेली आहे त्याचा दृष्यपरिणाम म्हणून राज्यात सुमारे २८०० चे वर सेवा संस्था स्थापन झालेल्या आहेत.

३. त्याचप्रमाणे बेरोजगाराना संघटित करून नागरी व ग्रामीण भागात दैनंदिन गरजेच्या सेवा उपलब्ध करून देणे शक्य व्हावे म्हणून "लोकसेवा केन्द्रे" स्थापन करण्यात आली आहेत. लोकसेवा केन्द्र स्थापनेची प्रक्रिया अजूनही चालू असून आतापर्यन्त २७७ लोकसेवा केन्द्र स्थापित झाली आहेत.

४. सहकारी सेवा संस्था आणि लोकसेवा केन्द्र स्थापन केल्यानंतर काही सहकारी सेवा संस्था व लोकसेवा केन्द्राना जारी कामे उपलब्ध झाली असली तरी ती पुरेशा प्रमाणात उपलब्ध व्हावीत तसेच सर्व सेवा सहकारी संस्थाना काम मिळावे यासाठी अशा सेवा सहकारी संस्थांना व लोकेसवा केन्द्रांचे बळकटीकरण करण्यासाठी त्यांना विविध सवलती देण्याची आवश्यकता निर्माण झाली आहे.

शासन निर्णय:- बेरोजगारांच्या सहकारी सेवा संस्थांना व लोकसेवा केन्द्राना शासनाने यापूर्वी विना अनुदान मदत केली आहे. त्यामध्ये महानगरपालिका/नगरपालिका/जिल्हा परिषदा यांना करावयाच्या पुरवठ्यापैकी काही

GR-20020911122058000-2600

वस्तुंचा पुरवठा करण्याची कामे दिलेली आहेत. तथापि याबाबत स्पष्ट शासकीय आदेश नाहीत. या सहकारी संस्था व लोकसेवा केन्द्रांना यशस्वी होण्यासाठी भरीव प्रकारची कार्यवाही करण्याच्या दृष्टीने शासनाने आता खालीलप्रमाणे निर्णय घेतले आहेत:-

विविध विभागांकडून होणा-या
दैनंदिन कामाचे सेवा
सोसायट्यांना/लोकसेवा केन्द्रांना
हस्तांतरण:

१. बेरोजगारांच्या सहकारी सेवा संस्थांना आणि लोकसेवा केन्द्रांना स्वबळावर कार्यरत होण्याकरिता शासनाने विविध विभाग आणि स्थानिक स्वराज्य संस्थामार्फत होत असलेली कामे हस्तांतरित करून घेण्यास मोठा वाव आहे. विविध विभागांनी आपल्या विभागात किंवा आपल्या अधीन शासकीय अंगीकृत उपकामांमध्ये, स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये अशा प्रकारची दैनंदिन व्यवहाराच्या कामांची यादी तयार करून ती कामे बेरोजगार युवक व युवतींच्या सहकारी सेवा संस्था किंवा लोकसेवा केन्द्रामार्फत करून घेण्याची कार्यवाही करावी.

प्रशिक्षण कार्यक्रमाच्या
योजनेशी सांगड घालणे:

२. केन्द्र किंवा राज्य शासन पुरस्कृत स्वयंरोजगार योजनांच्या विविध कार्यक्रमांतर्गत लाभार्थ्यांना प्रशिक्षण देण्याचा कार्यक्रम असतो. त्यात असे दिसून आलेले आहे की, सुवर्ण जयंती शहरी रोजगार योजना, पंतप्रधान रोजगार योजना इ. कार्यक्रमात प्रशिक्षणाची सांगड लाभार्थ्यांना अर्थसहाय्य व काम मिळवून देण्यासाठी प्रभावीपणे करून देण्यात येत नाही. तसेच, विविध विभागामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या प्रशिक्षण कार्यक्रमात सहभागी होत असलेल्या बेरोजगारांना अर्थसहाय्य किंवा उत्पादनास प्रोत्साहन व त्याचे विक्रीत सहाय्य प्राप्त होत नाही. वरील परिस्थिती लक्षात घेता ज्या विभागांच्या स्वयंरोजगार/रोजगार कार्यक्रमात प्रशिक्षणाचा अंतर्भाव आहे, त्याची सांगड अर्थसहाय्य व मालाचे उत्पादन आणि विक्रीशी करण्याबाबतची कार्यवाही करण्यात यावी.

३. वस्तुंच्या/मालांची खरेदी व सेवेचा पुरवठा, या करिता निविदा भरताना अनामत रक्कम भरण्याच्या अटीतून पंजीकृत बेरोजगारांच्या सेवा सहकारी संस्थांना/लोकसेवा केन्द्रांना मुक्त करण्यात यावे.

शासनाने स्थापीत केलेल्या
स्थावर मत्तेचा उपयोग:

४. शासनाने राज्यात स्थावर मत्ता स्थापीत केलेली आहे. उदा. दूध विक्रीचे बूथ, उड्डाण पूलाखालील जागा इ. जागांचा पुरेपूर उपयोग करण्यात येत नाही किंवा केवळ वाणिज्य दृष्टीकोनातून जागांचे वितरणाची कार्यवाही होते. अशा सर्व ठिकाणांचा संबंधित विभागांनी आढावा घेवून दिवसाचे कामाचे कालावधीतील ज्या काळात (वेळेत) या जागांचा उपयोग होत नाही, त्या काळाकरिता या जागा लोकसेवा केन्द्रांना

किंवा सेवा सोसायटींना अल्प भाडे तत्वावर लोकांच्या गरजा पुरविण्याकरिता उपलब्ध करून देण्यात याव्यात. बेरोजगारांच्या सहकारी सेवा संस्थांना, लोकसेवा केन्द्रांना अशा जागा देण्यासाठी क्षेत्रफळ व लोकसंख्या विचारात घेऊन बृहत आराखडा तयार करण्यात यावा.

सेवा संस्थांना
भागभांडवल/खेळते
भांडवलाची उपलब्धता:

४. बेरोजगारांच्या सहकारी सेवा संस्थांना सुरुवातीस लागणारे भागभांडवल व खेळते भांडवल याकरिता सहकारी बँकानी त्यांच्या ठेवीच्या किमान १० टक्के रक्कम या योजनेकरिता आरक्षित ठेवावी. संस्थेच्या नियमाप्रमाणे कर्ज वितरण करावे.

व्यापारी संकुलात सहकारी सेवा
संस्था व लोकसेवा केन्द्रांना
जागा राखून ठेवणे:

५. स्थानिक स्वराज्य संस्था- महानगरपालिका/नगरपालिका/नगरपरिषद/जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या तसेच अंगीकृत उपक्रमातर्फे विविध कार्यक्रमांतर्गत जी व्यापारी संकुले, दुकाने, विक्रीची ठिकाणे बांधण्यात येत आहेत त्यापैकी किमान १० टक्के दुकाने (समक्षेत्राचे) बेरोजगारांच्या सेवा सहकारी संस्थेसाठी राखीव ठेवण्यात यावे. ही दुकाने किंवा ठिकाणे सोसायटयाना मालकी हक्काने न देता किंवा बाजार भावाने त्यांचेकडून भाडे न घेता अल्प दराने भाडे आकारण्यात यावे.

६. ग्रामीण भागातील सेवा सोसायटयानी किंवा लोकसेवा केन्द्रानी तयार केलेल्या मालाच्या विक्रीकरिता प्रत्येक शहरी भागात जिल्हा परिषदा किंवा पंचायत समित्या किंवा नगर परिषदा/महानगरपालिका यांच्या मालकीची ५०० चौ. मी. जागा त्यांनी तयार केलेल्या मालाच्या विक्री करण्याकरिता उपलब्ध करून देण्यात यावी.

शासकीय, निमशासकीय,
स्थानिक स्वराज्य संस्थांना
लागणा-या विविध वस्तु व
मालाचे आरक्षण:

GR-20020911122058000-2600

७. शासकीय किंवा निमशासकीय अंगीकृत उपक्रम तसेच स्थानिक स्वराज्य संस्थामार्फत खरेदी करण्यात येणा-या मालांचे वर्गीकरण करून ज्या मालाचे उत्पादनाकरिता उच्च तंत्रज्ञानाची गरज नाही अशा मालांची/वस्तुंची यादी तयार करण्यात यावी. या वस्तु किंवा मालांची खरेदी करताना बेरोजगारांच्या सहकारी सेवा संस्थांकडून किमान २५ टक्के आणि महिलांच्या बचत गटामार्फत किमान २५ टक्के या प्रमाणात वस्तुंची खरेदी करण्यात यावी. याकरिता संबंधित कार्यालयानी वस्तुच्या किंमतीचे दरपत्रक किंवा सेवा दरपत्रक निश्चित करावे.

बेरोजगारांच्या सेवा
सहकारी संस्थांना अनामत
रक्कम भरण्यातून सूट:

८. शासकीय कार्यालयामध्ये किंवा निमशासकीय आणि स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या कार्यालयामध्ये तसेच शासन अंगीकृत उपक्रमामार्फत वस्तु/मालांची खरेदी किंवा सेवेचा पुरवठाकरिता निविदा भरताना अनामत रक्कम भरण्याच्या अटीतून पंजीकृत बेरोजगारांच्या सहकारी सेवा संस्थांना/लोकसेवा केन्द्रांना सूट देण्यात यावी.

बेरोजगार अभियंत्यांना
विना निविदा देण्याची कामे:

९. सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत बेरोजगार अभियंत्यांना विनानिविदा २५ लाख रुपयापर्यन्तचे काम देण्याबाबतचे आदेश निर्गमित केले आहेत. हे आदेश त्याच अटी व शर्तीस अधिन राहून बेरोजगार स्थापत्य व विद्युत अभियंत्यांच्या पंजीकृत सहकारी संस्थांना लागू करण्यात यावेत. अटी व सवलती खालीलप्रमाणे राहतील:-

अ) अटी:-

- १) संबंधित पंजीकृत सहकारी संस्थांचे सदस्य अभियंत्ये महाराष्ट्रातील मूळ रहिवाशी असावेत.
- २) त्यांनी महाराष्ट्रातील किंवा राज्याबाहेरील अभियांत्रिकी महाविद्यालयातून वा महाराष्ट्र राज्याच्या किंवा इतर राज्याच्या तांत्रिक शिक्षण संचालकांनी मान्यता दिलेल्या तांत्रिक संस्थांमधून पदवी/पदविका प्राप्त केलेली असावी.
- ३) अशी शैक्षणिक अर्हता प्राप्त केलेल्या पंजीकृत सहकारी संस्थेने कंत्राटदार म्हणून वर्ग-६ व वर्ग-डी मध्ये पंजीकरण करून घेणे आवश्यक राहिल.
- ४) बेरोजगार अभियंत्यांच्या पंजीकृत सहकारी संस्थेकडून कामे मिळण्यासाठी केले जाणारे अर्ज संबंधित अधीक्षक/कार्यकारी अभियंत्याकडे करण्यात यावे. सार्वजनिक बांधकाम विभागाने बेरोजगार अभियंत्यांना वैयक्तिकरित्या कामे देण्याकरता गठीत केलेल्या जिल्हावार समित्यांपुढे सदर अर्ज पुढील आदेशार्थ ठेवण्यात येतील व सदर समित्या कामाच्या उपलब्धतेनुसार वर्गपात्रातेपर्यंतचे एक काम

GR-20020911122058000-2600

लॉटरी पद्धतीने (चिठ्या टाकून) अशा अभियंता/सहकारी संस्था ठेकेदारांचे उपस्थितीत समिती वाटप करण्यात येईल.

- ५) लॉटरीने काढलेले काम अभियंता ठेकेदारांना नको असेल तर त्यांना आणखी दोन वेळा लॉटरीत भाग घेता येईल. जर अशारितीने एकूण तीन वेळा त्याच किंवा नंतरच्या बैठकीत लॉटरीने काढलेले काम नाकारले तर मात्रा, त्यांना याप्रकारे स्पर्धात्मक निविदा न भरता काम मिळणार नाही.
- ६) सुशिक्षित बेरोजगार अभियंत्यांप्रमाणे त्यांच्या पंजीकृत सहकारी संस्था हया जिल्हा रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केन्द्रात नाव नोंदणी केलेल्या असाव्या.
- ७) ज्या संस्था स्वतःच्या नावावर कामे घेवून इतरांना कामे देतील किंवा कामे सोडून देतील त्यांची नावे नोंदणीकृत यादीतून रद्द करण्यात येतील.

ब) सवलती:-

- १) पंजीकृत करण्यात आलेल्या अभियंत्यांच्या सहकारी संस्थांना कोणत्याही निविदेसाठी बयाणा रक्कम भरण्याची सूट देण्यात आली आहे.
- २) नियमाप्रमाणे ठरवून देण्यात आलेलेल्या अनामत रक्कमेच्या ५० टक्के रक्कम भरण्याबाबत सवलत देण्यात आली आहे.

तथापी, ५० टक्के रक्कमेपैकी कामाच्या अंदाजित किंमतीच्या १ टक्का परंतु कमीतकमी रु.१००/- सुरुवातीला वसूल करण्यात यावेत आणि उर्वरित रक्कम त्यांना द्यावयाच्या देयकांतून समप्रमाणत वसूल करण्यात यावी.

३) नोंदणी झाल्यानंतर त्यांना वर्गपात्रतेपर्यंतचे एक काम त्यांनी तशा आशयाचा अर्ज केल्यानंतर स्पर्धात्मक निविदा न मागविता अद्ययावत ठेवण्यात आलेल्या विभागीय दरसूचीवर आधारित अंदाजपत्रकीय दराने ब-१ करारनाम्यात कामाच्या उपलब्धतेनुसार देण्यात यावयाचे आहे.

४) नोंदणी झाल्यानंतर सुरुवातीला वर्गपात्रतेपर्यंतचे रु. ५ लाखापर्यंतचे एक किंवा ५ लाखापर्यंत एकूण किंमत होईल अशी २/३ कामे निविदा न मागविता अद्ययावत ठेवण्यात आलेल्या विभागीय दरसूचीवर आधारित अंदाजपत्रकीय दराने ब-१ करारनाम्यात कामाच्या उपलब्धतेनुसार देण्यात यावे. व रु. ५ लक्ष पर्यंतचे एक किंवा तेवढ्या किंमतीची दिलेली कामे यशस्वीपणे पूर्ण केली आहेत त्यांना यापुढे एकूण रु. २० लक्ष पर्यंतची कामे विनास्पर्धा देण्यात यावी. विनानिविदा कामे देण्याबाबतची सदर मर्यादा शासनाने त्यात वेळोवेळी बदल केल्याप्रमाणे राहतील.

५) वरीलप्रमाणे देण्यात आलेल्या १,२, किंवा ३ कामांच्या अंदाजित किंमतीच्या १० टक्के किंवा रु. ४०,०००/- यापैकी जी रक्कम कमी असेल ती अशा अभियंत्यांच्या सहकारी संस्थांना अग्रिम म्हणून बिनव्याजी देण्यात यावी.

GR-20020911122058000-2600

१०. विविध विभागांच्या अधिपत्याखालील जी स्थावर मत्ता आहे त्यांची देखभाल, डागडुजी, दुरुस्ती इ. कामे बेरोजगार अभियंत्यांच्या पंजीकृत सहकारी सेवा संस्था किंवा लोकसेवा केन्द्रामार्फत करण्याची कार्यवाही व्हावी. इतर विभागानी त्यांचे स्थावर मत्तेची देखभाल व परिरक्षणाची याच धर्तीवर बेरोजगार अभियंत्यांच्या पंजीकृत सहकारी सेवा संस्थेस देण्यासंबंधी कार्यवाही करावी. सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडून रु. ५ लाख मर्यादेपर्यन्तची इमारतींची दुरुस्ती, देखभाल व डागडूजीची कामे बेरोजगार अभियंत्यांच्या पंजीकृत सहकारी संस्थांना देण्यात यावीत. इतर शासकीय विभागांनी देखील त्याप्रमाणे कारवाई करावी.

११. महाराष्ट्र शासनाच्या विविध विभागाचे अधिपत्याखालील (गृहनिर्माण, उद्योग विभाग आणि नगर विकास विभागांतर्गत) अंगीकृत उपक्रम उदा.:- महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरण, सिडको, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ इत्यादींच्या कार्य क्षेत्रातील बांधकामे व परिरक्षणाचे कामे व आवश्यक सेवा पुरविण्याविषयी स्पष्ट आदेश कायद्याचे तरतुदीनुसार किंवा अधिनियमाप्रमाणे संबंधित संस्थेस द्यावेत. या विभागानी मुद्दा क्रमांक ९ व १० येथील वित्तीय मर्यादेस अधिन राहून बांधकामे, परिरक्षणाची व सेवा पुरविण्याची कामे विनानिविदा बेरोजगारांच्या सहकारी संस्थेस देण्यासंबंधी आदेश काढावेत.

१२. महाराष्ट्र शासनाच्या तसेच शासनाच्या अधिपत्याखालील अंगीकृत विविध कामे कंत्राटदारामार्फत करण्यात येत आहेत. उदा.: महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, बी.इ.एस.टी. बील वितरण आणि वसुलीची कामे, विक्रीकर विभागाचे नोटीस आणि वसुलीच्या कामाचे वर्गीकरण करून व योग्य ते निकष लावून कमिशन पध्दतीवर सहकारी सेवा संस्थांना/लोकसेवा केन्द्रांना देण्याबाबत संबंधित विभागानी आदेश काढावेत. हे काम सुपूर्द करता गुणवत्ता व दर्जाबाबत कोणतीही शिथिलता देण्यात येवू नये.

१३. राज्यात शासनाच्या विविध कार्यालयामध्ये साफसफाई, स्वच्छतेची कामे नियुक्त कर्मचा-यामार्फत करण्यात येत आहेत. नियुक्त कर्मचा-यांच्या सेवानिवृत्तीनंतर ती पदे न भरता अशा प्रकारची कामे बेरोजगारांच्या सेवा संस्थांना किंवा लोकसेवा केन्द्रामार्फत करण्यात यावीत. अशी कामे या संस्थांना देताना त्यांच्या कामाच्या दर्जावर लक्ष ठेवण्यात यावे आणि सध्या या कामावर होत असलेल्या खर्चापेक्षा जास्त खर्च होऊ नये यावर कटाक्षाने देखरेख ठेवण्यात यावी.

मंत्रालयासमोरील प्रशासकीय इमारतीमधील साफसफाई व स्वच्छतेची कामे सध्या कंत्राटी पध्दतीने दिली आहेत. सदर कंत्राटाचा कालावधी पूर्ण झाल्यानंतर ती कामे बेरोजगार उमेदवारांच्या सहकारी सेवा संस्थांना देण्यात यावी.

१४. ग्रामीण भागात सेवा सोसायटीना व लोकसेवा केन्द्रामार्फत शेतक-यांना मोठ्या प्रमाणात सवलती उपलब्ध करून देता येणे शक्य आहे. उदा. औषध फवारणी, कत्रिम रेतन इ. कामे कृषि विभाग, पशुसंवर्धन यांना याबाबतचे निकष ठरवून देण्यात येवून योजनेखाली लाभार्थ्यांना प्रशिक्षित करून त्यांना अशा प्रकारची कामे देण्यात यावीत.

लोकसेवा केन्द्रे:

१५. लोकसेवा केन्द्रे स्थापन करण्याबाबत नगर विकास तसेच उच्च व तंत्र शिक्षण विभागामार्फत आदेश काढण्यात आले आहेत. लोकसेवा केन्द्राची आवश्यकता ग्रामीण तसेच नागरी भागात आहे. या संबंधी स्पष्ट आदेश संबंधित विभागाने काढणे आवश्यक आहे असा निर्णय घेण्यात आला आहे. त्या आदेशात लोकसेवा केन्द्र स्थापन करण्यासंबंधीची संकल्पना खालीलप्रमाणे स्पष्ट करण्यात यावी.

नागरी किंवा ग्रामीण भागात आवश्यक असलेल्या विविध सेवा उपलब्ध करण्याकरिता उदा.:- प्लंबर, वायरमन उपकरणाची दुरुस्ती इ. शहरी भागाकरिता व ग्रामीण भागात उदा.: कृषिसंबंधी कामे, सल्ला व फवारणी, दुग्ध उत्पादन, पशु संवर्धन या सेवा पुरविण्याकरिता बेरोजगारांना संघटीत करून त्यांना लोकसेवा केन्द्रे स्थापन करण्यास शासनाचे खात्याने व स्थानिक स्वराज्य संस्थेने प्रोत्साहन द्यावे. बेरोजगारांना आवश्यक असेल तेथे योग्य ते तांत्रिक प्रशिक्षण देण्याची व्यवस्था शासनाचे विभागाने, अंगीकृत उपक्रमाने व स्थानिक स्वराज्य संस्थेने स्वतःचे जागेत किंवा स्वयंसेवी संस्थामार्फत करावी. याकरिता येणारा खर्च हा सुवर्ण जयंती शहरी रोजगार योजना व सुवर्ण जयंती ग्राम स्वयंरोजगार योजनेंतर्गत करणे शक्य आहे. लोकसेवा केन्द्रे ही चटकन ओळखता यावीत याकरिता त्याचा दर्शनी भाग व नाव लिहिताना ठराविक चौकट व निश्चित केलेला रंग सर्व ठिकाणी वापरण्यात यावा. लोकसेवा केन्द्रे चालविण्यास एक छोटीशी जागा अल्प भाड्याने देण्याची व दूरध्वनी उपलब्ध करण्याची जबाबदारी स्थानिक स्वराज्य संस्थेची राहिल. या लोकसेवा केन्द्रात खालील बाबींची व्यवस्था करण्यात यावी:-

GR-20020911122058000-2600

- अ) १५' X १५' चे बांधकाम, योजनेच्या निकषास अधीन राहून अल्प भाड्याने द्यावे व त्यामध्ये बेरोजगारास बसण्यास जागा असावी.
- ब) लोकसेवा केन्द्रासाठी आवश्यक असलेले फर्निचर, दूरध्वनी मोफत पुरवावयाचे असून त्यावरील अनावर्ती खर्च संबंधित संस्थेने योजनेंतर्गत निधीतून करावा, आवर्ती खर्च स्थानिक स्वराज्य संस्थेस शक्य असेल तर त्या संस्थेने किंवा केन्द्र चालकानी करावा.
- क) सेवाकेन्द्रा मार्फत उपलब्ध केल्या जाणा-या सेवेचे दर निश्चित करण्यात यावेत. हे दर वाजवी व व्यावहारिक असावेत.
- ड)सेवा केन्द्रात काम करणा-या व्यक्तीचें नाव नोंदवून ओळखपत्र देणे ही स्थानिक स्वराज्य संस्थांची किंवा खात्याची जबाबदारी राहिल.
- इ)लोकसेवा केन्द्राची माहिती विविध प्रसिध्दी माध्यमाद्वारे विशेषतः दूरदर्शनवर देण्यात यावी.
- फ)शक्य असेल तेथे लोकसेवा केन्द्राच्या प्रांगणात सेवेस आवश्यक असणा-या सुट्या भागाचे दुकान योजनेअंतर्गत उघडण्यात यावे.
- ग)वरील बाबींसाठी आवश्यक असणारा निधी योजनांतर्गत निधीतून भागवावा.

प्रसिध्दी:

१६. वर उल्लेखिलेल्या धोरणाच्या व अंमलबजाणीच्या विविध बाबींस योग्य प्रसिध्दी प्रभावी रितीने देणे व या सर्व बाबी लाभाध्यापर्यन्त त्यांना समजेल अशा भाषेत पोहोचणे याची आवश्यकता आहे. याकरिता शासनाच्या प्रसिध्दी विभागाने तसेच अंगीकृत उपक्रम व स्थानिक स्वराज्य संस्था यांचे प्रसिध्दी विभागाने विविध माध्यमातून उदा. दूरदर्शन, रेडिओ, फिल्म, कॉम्प्युटर डिस्प्ले व वृत्तपत्रामधून प्रसिध्दीसंबंधी कार्यवाही करावी. या संबंधीचा अहवाल मुख्य सचिवांना अंमलबजावणी सुरु झाल्यानंतर (दि. २० ऑगस्ट, २००२) पंधरा दिवसाचे आत सादर करावा.

१७. वर परिच्छेदात उल्लेख केलेले सर्व निर्णय हे सर्व विभागांच्या संमतीने मा. मुख्यमंत्री यांचे समवेत दि. २३ जुलै, २००२ रोजी झालेल्या बैठकीत घेतलेले आहेत. या आदेशाची अंमलबजावणी प्रभावी रितीने संपूर्ण महाराष्ट्रात दि. २० ऑगस्ट २००२ पासून करण्याचे शासनाने ठरविले आहे. **वर उल्लेखिलेले निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या सर्व विभागानी अवलंबिणे व त्याचे**

काटेकोरपणे पालन करणे बंधनकारक आहे. याकरिता प्रत्येक विभागाने आपल्या अधिपत्याखालील व कार्य क्षेत्रातील स्थानिक स्वराज्य संस्था तसेच निमशासकीय उपक्रम किंवा अंगीकृत उपक्रम यांना हे आदेश प्रत्यक्ष अमलात आणण्यासंबंधी निदेश द्यावयाचे आहेत. हे निदेश सर्व संबंधित विभागाने प्रशासकीय आदेश काढून किंवा आवश्यकता असल्यास संबंधित अधिनियम किंवा कायद्याच्या तरतुदीप्रमाणे आपल्या अधिपत्याखालील स्थानिक स्वराज्य संस्था व कार्यक्षेत्रातील उपक्रम व अंगीकृत उपक्रम यांना देण्यात यावेत. या आदेशाच्या प्रती पुढील १५ दिवसात म्हणजे दि. १ सप्टेंबर, २००२ च्या आत मुख्य सचिवांस सादर करण्यात याव्यात.

१८. हा आदेश सार्वजनिक बांधकाम विभाग, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य व विशेष सहाय्य विभाग, वित्त विभाग, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, नगर विकास विभाग, गृहनिर्माण विभाग, पाटबंधारे विभाग, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, सहकार व वस्त्रोद्योग विभाग, महिला व बालकल्याण विभाग, कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्ध व्यवसाय व मत्स्य व्यवसाय विभाग, आदिवासी विकास विभाग आणि गृह (परिवहन) विभाग यांच्या सहमतीने काढण्यात आला आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(व्ही रंगनाथन)
मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति:-

मा. राज्यपालांचे सचिव

मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव

मा. उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव

सर्व मंत्री/ राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव

उप सचिव, मुख्य सचिव यांचे कार्यालय

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-२, नागपूर

महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१, मुंबई

महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-२, नागपूर

सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव

मंत्रालयीन विभागांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख,

शासकीय/निमशासकीय संस्था/ मंडळे/महामंडळे/विद्यापिठे, शैक्षणिक प्रशिक्षण संस्था (संबंधित मंत्रालयीन विभागांमार्फत)

सर्व विभागीय आयुक्त,

सर्व महापालिकांचे आयुक्त,

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी

आयुक्त, रोजगार व स्वयंरोजगार संचालनालय आणि त्यांच्या अधिपत्याखालील कार्यालये

GR-20020911122058000-2600